

YANA TOOM: Oluline on see, et Keskerakond oleks avatud erakond, mis võtab vastu kõik, kes tahavad „teisiti“. Seda saame saavutada ainult siis, kui me ise käitume julgelt. **LK 4-5**

JÜRI RATAS: Solidaarsus, iga inimese eest seismine ja ühiskonna liitmine on olnud Keskerakonna alusväärtused. Nii peab see olema ka viie, kümne ja kahekümne viie aasta pärast. **LK 5**

KESKNÄDAL

Hind 0,78 €

ISSN 1406-9083

9 771406 908009

Ilmub aastast 1999

Nr 43 (1024) 2. november 2016

RAHVA POLIITIKALEHT

Keskerakond koguneb Paidesse erakorralist kongressi pidama

MEIE MURE ON IGA
EESTIMAALASE HEA
KÄEKÄI

Keskerakonna volikogu otsustas oktoobri keskel kokku kutsuda erakonna erakorralise, XVI kongressi 5. novembril Paides E-Piima spordihallis. Kongressile oodatakse osalema 1085 delegaati üle Eesti.

Keskerakonna aseesimehe Jaanus Karilaui sõnul on partei juhtimises vaja muutusi ning erakorraline kongress elustaks erakonda. Kongress oleks tema sõnul vaja kokku kutsuda juba ainuüksi seepärast, et erakonnal on vaja põhikirja. Keskerakonna esimehe kohale kandideerib kuus kandidaati: Peeter Ernits, Heimar Lenk, Jüri Ratas, Edgar Savisaar, Yana Toom ja Marika Tuus-Laul. Kõik esimehekandi-

daadid tutvustavad oma vaateid tänases Kesknädalas (loe lk 4-5). Kesknädala hinnangul peab, sõltumata sellest, kes eeloleval laupäeval erakonna esimeheks valitakse, säilima Keskerakonna ühtsus. Keskerakonna puhul on palju seda, mida esile tõsta ja väärtustada. Just nii nagu Heimar Lenk tänases Kesknädalas tabavalt kirjutab: “Pole meil Maarjamaal teist sellist poliitilist kooslust,

kelle populaarsus kahekümne viie aasta jooksul on pidevalt püsinud 26 ja 30 protsendi vahel. Erakordselt kõrge tase!” Yana Toom toob oma seisukohavõtu välja üliolulise tõe: Keskerakond Eesti poliitikas on täiesti unikaalne, kuna ainsa erakonnana püütakse leida tõelist tasakaalu erinevate sotsiaalsete ja rahvusrühmade huvide vahel. 100% tuleb nõustuda ka Jüri Ratasega, kelle sõnul pole

Keskerakond saanud oma programmi riigitasandil ellu viia ning Eesti poliitika on muutunud liialt parempoolseks. Tõepoolest, mis kasu on suurest potentsiaalst, kui seda ei saa rakendada? See on väga valus teema, millega seoses mulle alati meenub esmasena spordilegend Heino Lipp, keda punavõim mitte kunagi olümpiamängudele ei lubanud. 1948. aasta Londoni olümpiamängudel võitis USA koolipoiss Robert Bruce Mathias kümnevõistluse võidusummas 7139 punkti, neli päeva hiljem lõpetas Heino Lipp oma kümnevõistluse

Tartus 7584 punktiga.

Keskerakond on väga heas vormis ja väärrib valitsusse saamist! Keskerakonna programmis kirjas olev peab vormuma reaalsuseks, millest lihtsatel inimestel oleks abi ja kasu oma igapäevaelus. Just see lootus on praegu paljudel, kes laupäeval võtavad ette teekonna Paidesse Keskerakonna kongressile või kodus telerite ja arvutite ees elavad kaasa kongressil toimuvale.

Indrek Veiserik
Kesknädala peatoimetaja kohusetäitja

Kongressi saadikute ja külaliste registreerimine toimub kella 10.00–11.00. Kõigil kongressile saabujatel on vaja esitada isikut tõendav dokument.

Päevakorra eelnõu järgi algab kongressil hääletamine kell 14.10 ja kestab kuni 16.00. Kongressi I ja II istungi vaheajal pakutakse osalejatele lõunat Paide Kultuurikeskuses.

Keskerakonna juhtorganite valimise tulemused saavad teatavaks orienteerivalt kell 19.15.

Keskerakonna erakorraliselt kongressilt teeb otselülitisi ka Tallinna Televisioon.

JUHTKIRI

Tsentrism ei ole savisarism või simsonism

ANDREI NOVIKOV
Keskerakonna volikogu liige,
Riigikogu liige

Viimasel ajal on erakonnasised kuumad pead hakanud praktiseerima maailma lõppu ennustavat või levitavat retoorikat. Tavaliselt on seda juttu tulnud väljastpoolt ning selle eesmärk pole olnud kunagi muu kui nõrgestada erakonda ja selle toetajate üksmeelt. Aastakümnete pikkused pingutused seda saavutada ei ole aga kunagi kandnud vilja.

Keskerakond ei ole senini lõhenenud, sest pole kaldunud äärmustesse ja on hoidnud stabiilselt kinni tsentrismi põhiideest tasakaalustada äärmusi. Nii elu kui ka poliitika tekitavad paratamatult situatsioone, kus emotsioonide najal tekib vastupandamatu soov utreerida olukorda ja selle najal kaasata emotsionaalselt üleküpsenud seltskonda. Retooriliselt aitab siin kaasa vaenlase kuvandi loomine ja sellega hirmutamine. Kui erakonnavälist vaenlast on selleks keeruline kasutada, siis pöördutakse sissepoole ning hakatakse otsima revolutsioonääre, putšiste ja muid kahtlasi elemente. Muster ei ole uus, vaid pigem traditsiooniliselt labane; viimati kasutati seda siinmaal bolševike poolt. Paraku oli see äärmus, mis ei toonud ideedevoolu sattunud inimestele muud kui laastavat hävingut.

Keskerakond on saanud alguse Rahvarindest, mis tegi lõpu totalitaarsele režiimile ning valis ideoloogilise tee, mis oleks vaba äärmustest ja dogmadest ning keskenduks Eestis mõistliku arengute otsimisele. Sel põhjusel on maailmavaateliselt keeruline olla samaaegselt nii keskerakondlane kui ka dogmaatik. Äärmused on atraktiivsed lühemas perspektiivis, kuid üsna peagi välistab see arengu ning inimesed avastavad end tupikust.

KESKMÖTE: Keskerakond ei ole senini lõhenenud seetõttu, et pole kaldunud äärmustesse ja on hoidnud stabiilselt kinni tsentrismi põhiideest tasakaalustada äärmusi.

Tsentrism ei tähenda aga sugugi, et oma ideede eest ei tohi seista, kuid samas annab see piirid, millest ei tohiks väljuda. Samasugused piirid eksisteerivad igas normaalse koduse kasvatuses saanud inimeses iseenesest. Demokraatia ei tähenda kõikidelubavust ega ka kõige välistamist. Riigisisest tähendab see näiteks seaduse vastuvõtmise eelset diskussiooni, kuid sõltumata oma positsioonist ei tähenda see sattumist olukorda, et vastuvõetud seadust ei peaks järgima.

Erakonnasiseses diskussioonis pole täna küsimus ideoloogias, vaid pigem organisatsiooni juhtimises. Fakt on täna see, et erakond on mõne aasta jooksul sattunud olukorda, kus erinevad probleemid ja kohustused on muutunud tõsiseks ohuks erakonna edukale osalemisele eelseisvatel valimistel. Täna ongi erinevad nägemused põhjusteks, mis selleni on viinud, ning võimalusteks, kuidas sellisest olukorrast väljuda. Seejuures on kõigil olemas valikuvõimalus ja valikuvabadus, mis ongi oma olemuselt demokraatia. Demokraatliku otsuse kohaselt peab demokraatiat kaitsma, ning siin on märksõnaks kord, ühiselt vastu võetud otsuste tunnustamine.

Tsentrism on oma olemuselt jagamatu, sest esindab poliitilise mõtlemise ristumist, olles ühtlasi vastand kõiksugustele ainuvõimaliku või totalitaarse mõtlemise vormidele. Keskerakonna 15 000 liiget esindavad neid ideid, ning kõik Keskerakonna teadlikud valijad on toetanud just põhimõtteid, aga mitte üht või teist nende kandjat.

Keskerakond pole savisarim või simsonism; ega saagi olla üks või teine. Kõik, kes väidavad end olevat ühe või teise suuna pooldajad, on oma loomuselt äärmused, millel ei ole ega saagi olla miskit pistmist keskerakondliku mõtteviisiga. Eesootaval kongressil pole kavas teha Keskerakonna programmilistes seisukohtades muudatusi ning ma siiralt loodan, et kongress toob selgust, aitab erakonna liikmetel fokuseerida tegevussuhte eesmärkidele, mis viivad edasi nii Keskerakonna kui ka Eesti riigi arengut.

KESKNÄDAL

Aadress: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717
Üldtelefon ja email: 6 274 583 kesknadal@kesknadal.ee

Peatoimetaja kt Indrek Veiserik indrek@kesknadal.ee 6 274 571
Toimetaja Tiit Maksim tiit@kesknadal.ee 6 273 465

Toimetuse käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

NÄDALA NUPUD

Kaljulaid: Savisaar võinuks jätta kandideerimata

Põhja-Tallinna linnaosavanem, kauaaegne Keskerakonna reklaamimeister Raimond Kaljulaid (*pildil*) kirjutas nädalavahetusel Delfi portaalis avaldatud arvamuse, et Keskerakonna esimees Edgar Savisaar võinuks langetada otsuse mitte kandideerida 5. novembril toimuval erakorralisel kongressil. "Ma arvan, et kätte on jõudnud aeg, kus keegi peab seda tegema. Vabandama täpselt nädala pärast Paidesse koguneva pisut enam kui tuhande erakonnakaaslase, kuid laiemalt ka Keskerakonna tuhandete liikmete ja kümnete tuhandete toetajate ees, et selline olukord on kujunenud. Mõistagi ei ole Peeter Ernits, Heimar Lenk ja Marika Tuus-Laul mingid tõsised kandidaadid Eesti Keskerakonna juhi kohale. Kuid iga esimehe kandidaat saab kongressil kõne pidada. Seda tehti ka eelmisel korral ja juba siis oli piinlik," kirjutas Kaljulaid. "Pole mingi saladus, et ma soovitsin Edgar Savisaarele mitte kandideerida. Mõned tõlgendasid seda reetmisena. Teised arvasid, et see seisukoht kujundati üldse kaitsepoliitise mõjul. Tegelikult lähtusin sellest, millest olen ikka lähtunud. Mida pean paremaks Eestile, Eesti Keskerakonnale ja muide ka Edgar Savisaarele endale."

Kaljulaid leidis, et Savisaar võinuks mitte minna kaotama, vaid toetada avatud debatti ning kinnitada uue esimehe valimise järgselt esimesena, et paneb õla alla ja aitab, et erakonnal lähaks jätkuvalt hästi. Marika Tuus-Laul pidas Kaljulaidi seisukohta küsitavaks: „Esiteks, mis mõttes kaotama, ja teiseks, miks ta ei peaks minema. Meie tänane esimees ei peaks minema. Kui ta nii ütleb, siis järelikult ongi mängitud nii, et ta ei saaks hääli,” kommenteeris Tuus-Laul Delfile. Samuti ei nõustunud ta arvamusega, et kandideerimine üksnes kõnepidamise nimel on piinlik. „Inimesed räägivad ausalt inimestele, kes on tulnud kongressile – miks peaks see piinlik olema.”

Politoloog Tõnis Saarts kommenteeris ERR-i uudistele, et Savisaare toetajad tajuvad, et kaotus kongressil on tõenäoline. "Kui Edgar Savisaar tunnetaks, et tal on päris suur võiduvõimalus, siis ma usun, et ta teisi kandidaate väga enda kõrvale särama ei lubaks." Saarts nentis, et kuna paljude Keskerakonna piirkondade toetus on nihkunud Ratase leeri poolele, lubab see ennustada, et Jüri Ratase võit võib olla tõenäoline.

Tants USA hääletamismasinade ümber

Möödunud nädalal toimus USA valitsuse hallatavas portaalis *petitions.whitehouse.gov* hääletus. Petitsiooni-keskkond võimaldab tavainimesel osaleda ühiskonda puudutavates küsimustes. Seal saab koguda allkirju erinevate aktsioonide toetuseks või nende vastu. *Infowars.com* kirjutas 30. oktoobril sellest, et üle 100 000 inimese (praeguseks 124,713) nõuab petitsiooni kaudu ungari-juudi miljardärile George Sorosele kuuluvate hääletamismasinade kõrvaldamist eelolevatelt USA presidendivalimistelt. (100 000 on piiriks, mis nõuab riiklikku vastust petitsiooni esitajatele.) USA-s ei toimu kõikjal vabalt hääletamist võimaldavat e-valimist nagu Eestis, vaid valimisjaoskondades on valimiskabiinidesse paigaldatud elektroonilised hääletamismasinad. *Infowars.com* teatel on Ühendkuningriigis paikneva firma *Smartmatic* poolt laiali saadetud hääletamismasinad üle terve USA. Firma esimees Mark Malloch-Brown on endine ÜRO ametnik ja kuulub Sorose Avatud Ühiskonna Fondi nõukogusse. Seepeale tormasid mitmed peavoolumeedia väljaanded eesotsas *Washington Post*'iga teatama, et tegemist on liba-uudisega – *Smartmatic*'u hääletamismasinad ei osalevatki USA presidendivalimistel ja Sorosel polevat selle firmaga

mingit seost. Siiski jäeti mainimata, et selle firma hääletamismasinad kasutati tänavustel eelvalimistel Los Angeleses ja Utah's. Nagu selgub Wikileaks'i paljastustest, manipuleeris *Smartmatic* 2004. aastal Venetsueela presidendivalimisi olulisel määral Hugo Chavez'e kasuks, vahendab *thegatewaypundit.com*. Seega olid tavaameeriklased mures USA presidendivalimiste aususe pärast, arvestades Sorose tihedaid sidemeid Clintonitega. „Liberaalse eliidi miljardärist doonor George Soros on annetanud Hillary Clintoni ja teiste Demokraatliku Partei presidendikandidaadiks pürgijate toetuseks 25 miljonit dollarit ja kavatseb valimiste eel annetada veelgi rohkem, et ära hoida Donald Trumpi saamine presidendiks," kirjutas portaali Objektiiv tänavu juulis. Me ei saa kunagi teada, kas *Smartmatic*'u hääletamismasinad kavatsesi algselt kasutada USA presidendivalimistel või mitte. Loo moraal on aga selles, et vaid suurte rahvahulkade ühine tegutsemine saab ära hoida võimurite kihu asuda petma. Kui Eestis tuleks tänavatele näiteks 25 000 e-hääletamise vastast, siis loodetavasti paneks see Reformierakonnal püksid püüli sõeluma ja ehk järgmistel valimistel toimuks hääletamine vaid pabersedelitega. Ühtsuses peitub jõud.

HIIBUSE NÄDAL

MEES ON VÄLJA TEENINUD MONUMENDI ELAVANA!

Valitsus ei õpi ei teiste ega ka enda vigadest

On 2015. aasta juunikuine suvepäev ning Riigikogu arutab valitsuse kobareelnõu, mis kinnitab mitmeks aastaks erinevad aktsiisitõusud. Hea kolleeg Vladimir Velman viitab rahandusministrile, et eelnõu seletuskirjas on mainitud, et kui Läti aktsiisitõusudega kaasa ei tule, siis eksisteerib piirikaubanduse tekkimise risk. Rahandusminister ei pea aga oma vastuses seda ohtu eriti tõenäoliseks.

TARMO TAMM
Riigikogu rahanduskomisjoni aseesimees, Keskerakond

Aasta ja mõned kuud hiljem oleme jõudnud olukorda, kus Maksu- ja Tolliamet tahab paigaldada kümnekonnale seni veel katmata piiriületuskohale numbrituvastuskaamerad ning taotleb seadusemuudatust, mis lubaks teha Lätist toodud alkoholi ebaseadusliku edasimüügi paljastamiseks pimeoste. Maksu- ja Tolliameti statistika paljastab tõe, kuidas lühiajalised käigid Eestist Lätti on aasta varasemaga võrreldes enam kui kahekordistunud. Iga 14. piiriületus Iklas on sel suvel tehtud soodsalt alkoholi ostmiseks.

Aktiivne tegevus Valka piiripunktis

Olukord pole parem ka Valgas. „Alko1000“ poolt rendile võetud endises Valka piiripunktis võib näha aktiivset tegevust. Kaubik pargitakse, neli meest väljub sellest kiirel sammul poodi. Vilunud liigutusega haaratakse vajalik kaup lubatud koguses ning suundutakse kassasse. Kaup autosse, ukseid kinni, ning auto sõidab tuldud teed

tagasi. Kõik see kokku võtab 20 minutit. Vanemate kaubikute hulka eksib mõnikord ära ka lausa Soome numbrimärgiga turismibuss. Nn „vessa pysäytys“ on ajaliselt oluliselt pikem, sest vaene Soome turist ei suuda esimesel hetkel kohe otsustada, mida võtta ja mida jätta. Liht-

se aktsiisivahe puhul ei maksa imestada, et kogu Lõuna-Eesti ostab oma alkoholi Lätist.

Aastaid on valitsus rõõmsalt vaadanud, kuidas Tallinna sadama ümbruses käib vilgas alkoholiturism ning põhjanaabrite ostudelt laekub aktsiisiraha kenasti meie riigieelarvesse. Ometi

osas ei lähe järgmisel aastal vähemalt olukord halvemaks, kuna Läti tõstab samuti aktsiisimäärasid, siis kütuseaktsiisi puhul on olukord hullem. Juba praegu on Eestis diislikütuse aktsiisimäär 31,3% kõrgem kui Lätis. See aga ei takista meie valitsusel järgmisel aastal kütuseaktsiisi taas 10% tõstmast. Samal ajal teame väga hästi, et Läti valitsus kütuseaktsiisi ei tõsta. Kütuseaktsiisi tõus mõjutab just trans-

nindamiseks. Samuti suurendab diislikütuse kõrge aktsiis võimalikke maksu- ja tollipettusi. Juba praegu on liikvel segukütuse diislikütusest ja raskest kütteõlist, mida maksusta-

kütus firma teistes autodesse, ning kuigi tegemist on sisuliselt kütuseimpordiga, jäetakse aktsiisivahe Eesti riigile tasumata. Pärast järgmise aasta kütuse aktsiisimäära tõstmist aga suureneb

ÄRI ÕITSEB: „Alko1000“ poolt rendile võetud endises Valka piiripunktis võib näha aktiivset tegevust. Kaubik pargitakse, mehed väljuvad sellest ja lähevad kiirel sammul poodi. Vilunud liigutusega haaratakse vajalik kaup lubatud koguses ning suundutakse kassasse. Kaup autosse, ukseid kinni, ning auto sõidab tuldud teed tagasi. Fotod: Peeter Kadarik

salt kõik tundub nii uskumatult soodne.

Selle kõige taustal tuleb aga rahandusminister rahuliku südamega Riigikogu ette ning räägib, kuidas Eesti alkoholi aktsiisimäärad on olnud Läti määradest kõrgemad juba Euroopa Liiduga liitumisel. Kange alkoholi puhul on aktsiisi vahe kasvanud 18%-lt 55%-le. Sellis-

ei ole sellest õpitud, et aktsiisipoliitika peab naabritega ühte jalga käima. Tark pidi õppima teiste vigadest ja rumal enda omadest. Paraku tundub, et ka oma vigade tunnustamine käib tänasele valitsusele üle jõu.

Kütuseaktsiisi puhul on olukord veelgi hullem

Kui alkoholi- ja tubakaaktsiisi

pordiettevõtete käitumist, kuna neil on võimalik logistika planeerimisel valida, millises riigis nad tankimisi teostavad. Raske on transpordiettevõtjatele ette heita, et nad Eestis ei tangi ja eelistavad riike, kus aktsiis on madalam ning hind odavam. Selletõttu võib Valgas näha sulletud Olerexi tanklat, mis oli ehitatud just raskeveokite tee-

takse kui rasket kütteõli, kuid mida saab kasutada diislikütuseks. Pettusel on jumet, kuna raske kütteõli ja diislikütuse aktsiisi vahe on pea kaheksakordne. Lisaks on Maksu- ja Tolliameti töökohustuste hulka taas lisandunud „kütusemuulade“ jahtimine, kes tangivad Lätis kütusepaagi täis, sõidavad seejärel Eestisse, kus pumbatakse sama

motivatsioon sellise skeemi kasutamiseks veelgi.

Valitsuse rakendatav aktsiisipoliitika on selgelt kahjulik meie majandusele ning toidab vaid naaberriikide elarvet. Kaudsete maksudega mängimise asemel tuleks valitsusel tunnustada, et on aeg vabaneda maksudogmadest ning teha Eestis ära terviklik maksureform.

Sobimatutesse kohtadesse loodud tänavakunst vihastab elanikke

Enamik kunstnikke on huvitatud, et nende taiestega saaksid tutvuda võimalikult paljud inimesed. Leidub neid, kelle loomingut esitlevad kunstigaleriid, kuid on ka neid, kelle loomingut (või ka „loomingut“) näeb linnaruumis. Grafiti on hästi tuntud väljendusviis, mida võib kahtlemata nimetada kunstiks ja üheks linnastumise kaasmõjuks. Üldiselt tekivad probleemid siis, kui kunsti viljeldakse võõral maal ja luba küsimata – kui grafiti on ebaseaduslik.

RISTO KASK
Tallinna Nõmme linnaosa vanema asetäitja

Euroopa suurlinna külastanud inimesed ei ole arvatavasti üllatunud, kui tavapärane on grafiti linnapildis. Olen ka ise viimasel aastatel sattunud peale üsna mitmetele „teostele“. Üldjuhul

esinevad need väga huvitavates kohtades, sealhulgas piiretel ja fassaadidel otse linnasüdames. Tundub, justkui kasvaks tänavakunstnike aktiivsus järjest ka Eestis. Näiteks Tallinna tänavatel ringi jalutades jäävad ikka ja jälle silma joonistused bussipeatustes, alajaamade ja pumplate seintel, kommunikatsioonikapidel. Markerist ja spreivärvist ei jää puutumata piirdeaid, pingid, sillad ja valgustuspostid. Ebaseaduslikku grafitit võib leida kõikjal.

Tänavakunstnike aktiivsus leiab kahtlemata teatud ringkondades positiivset tagasisidet ja toetust. Ent on palju inimesi, kes ei pea joonistusi linnakeskkonda ja

oma kodu lähetele sobivaks. Kõige enam häirib selline tegevus loomulikult elanikke, kelle kodu lähedusse ebaseaduslik grafiti tekib.

Grafiti eemaldamine maksab väga palju, tihti tuhandeid eurosid. Seega tekib põhjendatud küsimus, kuidas on õige ja mõistlik ebaseadusliku grafiti suhtes käituda.

Olen vestelnud inimestega, kelle arvates peaks spreivärvide müüki alaealistele piirama. Kontrastina eksisteerib tänavakunstnikega suurepärase koostöö linnaruumi ilmetamiseks. 2015. ja 2016. aastal korraldatud puhastusaktioonide käigus kaeti

ENESEVÄLJENDUS: Enamik kunstnikke on huvitatud, et nende taiestega saaksid tutvuda võimalikult paljud inimesed. Leidub neid, kelle loomingut esitlevad kunstigaleriid, kuid on ka neid, kelle „loomingut“ näeb linnaruumis.

mitmel pool Tallinnas ilmetute hoonete seinad tänavakunstnike abil ilusate piltidega. Sellesama-

seid tegevusi on ette võetud mitmetes Eesti linnades. Tulemus ja tagasiside on olnud väga head.

mist välja tõrjuda või peaks kvaliteetse grafiti teket pigem soodustama?

Kunstimeel on inimestel erinev, kuid kokkuvõtlikult võib öelda, et nägusa, läbimõeldud ja omanikuga kooskõlastatud grafitiga ollakse üldiselt rahul. Ilmetuid hooned ja piirdeid on Eesti linnades palju. Kui rääkida elanikke kurvastavast illegaalsest grafitist, võiks rääkida ka võimalustest seda kunsti linnaruumis propageerida ja kultuurisel moel edendada. Tänavakunstnike abiga võiks paljudele ilmetutele pindadele anda uue elu. Seega tekib põhjendatud küsimus: kas grafiti tuleks linnaruumi mist välja tõrjuda või peaks kvaliteetse grafiti teket pigem soodustama?

Täna kõiki oma toetajaid!

Täna teid kõiki, kes te olete mind palunud erakonnajuhi ametikohale kandideerida. Täna teid kõiki, kes te olete minu toetuseks allkirju kogunud, minuga kohtunud, mulle põialt pidanud. See on mulle väga oluline: usun, et koos suudame saavutada selle, et meie lastel on parem elada kui meil endil. Koos suudame Eesti muuta riigiks, kus igaühel on hea elada ja kus mitte kedagi ei jäeta maha.

EDGAR SAVISAAR
Keskerakonna esimees

Ja l a k a o t u - sest taastub inimene vähemalt kaks aastat. Ma tean seda ja teadsin seda ka siis, kui haiglast väljusin – aga teadsin ka, et ma ei saanud

endale lubada kaht aastat lihtsalt oodata. Tallinna linn vajas juhtimist, meie sotsiaalsed poliitika kaitsmist, tuli julgelt seista selle eest, et Eesti ei muutuks reformierakondlikuks „ühe tõe“-riigiks. Uskusin, et saan seda võitlust võidelda, sest olin tookord veendunud, et minu ümber on parim võimalik meeskond, ning need asjad, mis mul jala pärast tegemata jäävad, teevad ära minu head kaaslased. Osutus, et ma eksisin. Osutus, et mitmed inimesed, keda olin pidanud oma lähimateks sõpradeks ja kaasvõitlejateks, inimesteks, keda huvitab nagu mindki Eesti tuleviku uueks loomine, ei olnud seda. Nad olid vahepeal langenud reformierakondliku-isamaaliitliku propagandaa ohvriks ja hakanud ka uskuma, et Eestil on ainult üks võimalik välispoliitika ja üks võimalik majanduspoliitika. Mõned olid vist hakanud ka kartma. Pole muidugi ime: kui Keskerakonda kuulumine või Keskerakonna toetamine toob inimese automaatselt salateenistuste huviväärri, siis võib hirm tekkida küll.

Hirm on poliitikas väga ohtlik

Inimesed, kes teevad valikuid kartusest, langevad väljapressimise ohvriks, taanduvad kiiresti kõigist oma vaadetest ja valijate huvidest. Ma ei taha kellelki nõuda, et nad oleksid kangelased, kuid minu soovitus on igaühele: kui te hakkate valikuid tegema hirmust, siis on viimane aeg vahetada valdkonda. Muidu te kaotate iseenda igaveseks. Enda kohta võin ütelda, et kui ma olen teinud vigu, siis liigest heatahtlikkusest inimeste vastu. Mitte kunagi hirmust.

Mul on väga kahju näha seda, mis viimasel aastal on Keskerakonnas toimunud. Selle asemel, et ühiselt poliitikat teha, tegelesid mõned inimesed tülide üleskiskumisega. Isegi presidendikampaania ajal, mida meie koos peasekretär Oudekki Loonega püüdsime teha erakonda ühendavaks sammuks, räägiti meediale meie erakonnast ja selle liikmetest halvasti. Minust endast ka. Ma olen äärmiselt kurb, et meie erakonna eliidi seas on nii palju silmakirjalikke inimesi, kes on võimu nimel valmis tegema kõike.

Te olete ju ka ise näinud: erakonna esimehe kirju ei lubata ilma tsensori pilguta listi ning peasekretär vallandatakse, pannes talle süüks garantiikirju, mille sõlmimisega ei olnud tal midagi pistmist ja millest tekkinud probleeme lahendas ta erakonna huve esiplaanile pannes. Võib-olla just sellepärast – sooviti, et minu ümber ei oleks tugevaid, julgeid ja iseseisvaid inimesi, keda ei saa ära osta. Edasi väideti,

et Edgar Savisaare toetuseks allkirjade kogumine kahjustab erakonna mainet, püüdes tehniliselt allkirjade kogujale Marika Tuus-Laulile ette heita seda, et ta pole ametlikult tolle piirkonna liige, kust allkirju koguti. Pikaajane Kesknädala peatoimetaja Urmi Reinde vallandati vahetult enne pensionileminekut nii Tõele kui ka Õigusele vilistades, sest ta keeldus ajalehte panemast Jaak Aabi artiklit (leht oli valmis ja tähtaeg lehe saatmiseks trükikotta käes). Kongressi delegaatide hulgast on püütud maksimaalselt välja arvata kõik inimesed, kes erakonnas Savisaare-liini võiksid toetada.

See on tehnokraatlik ülbus

Kui Jüri Ratas kasutab erakonnas võimu haaramiseks niisuguseid meetodeid, siis on oodata, et täpselt samadest väärtustest lähtuvalt tahab ta ka erakonda edasi juhtida. Kraavid laipu täis, võimust pimestatud, valijate huvid ununevad Exceli-tabelite koostamise taha ja lubadusi ei peeta. Jüri Ratas töötas, et ta kunagi minu vastu ei kandideeri, ja täna pean taas olema mina see, kes tema lubaduse elluviimise eest vastutab. Väga kaua niimoodi ei saa. Poliitikas on valuutaks hääled, ning ebademokraatlike jõu võtete ja ideoloogilise määratlamatusega hääli ei saa. Rahvas on tark, ta näeb selle läbi. Ma arvan, et Keskerakond ja tema valijad väärivad enam, kui üks järjekordne eliit, kes sätib ennast tänase peavoolu järgi, kes soovib võimu võimu enese ja mitte programmi pärast ning kellel on ükskõik, mis saab inimestest, kes mõtlevad teisiti. Mul on heameel, et Keskerakonnas on siiski olemas need julged inimesed, kes ei hoiu oma nahka, kui on vaja õigete asjade eest seista, kes ei karda ütelda „ei“, kui seda on vaja, isegi siis kui enamus ütleb „jaa“. Mul on väga hea meel, et need on inimesed, kellega koos saab edasi võidelda kõige selle eest, mille eest me ikka seisnud oleme.

Ma olen uhke, et Yana Toom on valmis jätma oma koha Brüsselis

– kus ta on Eestist suurepäraselt esindanud – ja võtma erakonna juhtimise raske töö ka enda peale, seni kuni mina olen täielikult taastunud. Seesugune poliitiline julgus kinnitab, et Eesti võibki lähiajal saada naispeaministri. Ma olen uhke ka teiste inimeste üle, kes oma vaateid rāpastes võimümängudes pole unustanud. Mul on hea meel, et erakonnas on Oudekki Loone, Peeter Ernits, Olga Ivanova, Siret Kotka, Mihhail Kõlvart, Erki Savisaar, Oksana Jalakas, Marika Tuus-Laul, Maria Jufereva, Kalev Kallo, Märt Sults, Heimar Lenk, Toivo Tootsen, Urmi Reinde ja paljud teised. Ma tean, et koos seesuguse meeskonnaga me hoiame Keskerakonna väärtused alles. Meie jõuame sinna, kus saame ütelda kõigile täna emigratsioonile olevatele inimestele: tulge koju, siin on tööd ja leiba kõigile!

Me hoiame Eesti kodumaana alles igale Eesti inimesele, sõltumata tema emakeelest või elukohast, soost või vanusest. 6. novembril jätkan ma poliitikas muidugi täpselt nagu enne. Mina oma meeskonda ei jäta ja oma valijaid ei reeda.

Keskerakond ja erimeelsuste ü

Keskerakond on kriisis, millest väljumiseks tuleb ületada erimeelsused liikmete vahel. Erimeelsuste põhjuseks on poliitilise eliidi soovimatus otsida kompromisse Eesti tuleviku jaoks olulistest küsimustest ja katse keskerakondlasi poliitiliselt assimileerida. Niisugune katse on mõistetav: Eesti poliitikas püüab üksnes Keskerakond leida tõelist tasakaalu erinevate sotsiaalsete ja rahvusrühmade huvidel vahel. Keskerakondlasteta muutuks hoopis vähem kuuldavaks palgatöölise, väikeettevõtjate ja mitte-eestlaste hääl. Seega peame sirge seljaga võitlema niisuguse Eesti eest, mis vastab meie inimeste ootustele.

YANA TOOM
Keskerakonna aseesimees

Vaesus

Statistika kohaselt on Eestis vaene iga viies elanik. Selle probleemi lahendamine on rahvusliku julgeoleku

tegelik ülesanne. Euroopa tasandil tuleb saavutada ühtsete sotsiaalsete standardite kehtestamine. Eestis tuleb vaesusprobleem lahendada, tõstes miinimumpalka, parandades pere-toetuste süsteemi ning kehtestades kommunaalsete sotsiaaltariifid. Maksureformi tulemusena saab tõsta miinimumpalka tuhande euronit kuus. Peale selle peavad sotsiaaltariifid võimaldama vaestel peredel tarbida adekvaatses koguses vett, soojust jne. Kuni seda küsimust ei lahendata Toompeal, peavad oma sõna juba praegu ütleva kohalikud omavalitsused. Tuleb ära keelata kahjulik praktika lülitada välja soojus ja kuum vesi kütteperioodil.

Migratsioon

Vaesusprobleemiga on seotud ka migratsiooniprotsess. Iga päev lahkub Eestist elanikke, ja need on enamas-

ti noored, hea haridusega inimesed. Õigus elada ja töötada igas Euroopa riigis on EL kodanike eelisõigus; tänu sellele on paljudel eestimaalastel võimalik leida välismaal väärilise palgaga töö ja toetada Eestisse jäänud peresid. Ajude ja talentide lahkumise probleem nõuab kompleksset lahendust nii riigi kui ka iga üksiku linna ja valla tasandil.

Meditsiin

Oluliseks ülesandeks peab saama tervisekindlustussüsteemi reformimine, kuna Eesti tervishoid ei tule oma ülesannetega praegu hästi toime. Eestis on palju suurepäraseid arste, kuid nende vastuvõtule pääseb alles pärast mitmekuulist järjekorras ootamist. Haiguste ennetamine on madalal tasemel. Haigekassa pidev rahapuudus viitab põhimõteteliste vigadele meditsiini rahastamises, mida on tarvis üle

Ma kandideerin! Et hoida üksteist

Meie tänane erakonna esimees Edgar Savisaar on öelnud, et Keskerakonna eduka poliitika eelduseks on kodurahu. Seda nii kitsamas kui ka laiemas mõistes. Näiteks kodurahu eestlaste ja venelaste vahel on meie julgeoleku garantii. Keskerakond on ainus partei, kes suudab seda hoida.

MARIKA TUUS-LAUL
Riigikogu liige

Samas puudub see kodurahu meie endi erakonnas juba pikemat aega.

Oleme pigem sõjalolukorras ja sellest on kahju. Kui parempoolne võim ja valitsusmeedia on 25 aastat vastandanud: kas olete Keskerakonna poolt või vastu, kas olete Savisaare poolt või vastu, kas Ida või Lääs; siis nüüd ollakse ka meie oma erakonna sees jõutud ohtliku vastandumiseni: kas olete Savisaare poolt või vastu? Aga see teeb haiget.

Kui tahame ka edaspidi olla kõige populaarsem, suurim ja väga paljude poolt toetatud rahvapartei, tuleb kodurahu taastada. Kui tahame ka edaspidi, et meie pea 15 000-liikmeline partei veelgi kasvaks ning et valimistel annaks ka edaspidi meie poolt hääle vähemalt iga neljas inimene, ja iga kolmas Tallinnas, peame

edasi minema ühtseina. Erimeelsused tuleb omavahel parteisiselt selgeks vaielda, mitte eriarvamustega vehelda meedias. Me ei tohi kedagi kõrvale heita ega nurka suruda. Kahjuks siseopositsioon aga ei varjagi enam oma soovi esimees Edgar Savisaar võimult kõrvaldada. Seda tehakse toore jõu ja alatute nippidega!

Tõepoolest, milleks, kui aasta tagasi olime Tallinnas koos ja VI kongressil valiti erakonna esimeheks tagasi Edgar Savisaar? Uus korriline kongress peaks toimuma alles järgmisel aasta sügisel. Milleks nüüd siis erakorraline? Vastus on lihtne. Eks ikka selleks, et võim kiiresti ja ilma dialoogita üle võtta. Kui aga tõepoolest teatud seltskond ilma uue kongressita end

Ka mina kandideerin!

Aga miks ka mitte? Ei ole ma viletsam kui Jüri Ratas. Olen aus, jäänud truuks Keskerakonna ideaalidele ja hindan meie partei osa taasiseseisvunud Eesti arengus väga kõrgelt. Pole meil Maarjamaal teist sellist poliitilist kooslust, kelle populaarsus kahekümne viie aasta jooksul on pidevalt püsinud 26 ja 30 protsendi vahel. Erakordselt kõrge tase!

HEIMAR LENK
Riigikogu liige

Tähendab, rahvas armastab meid ja peab võetud kurssi õigeks. Mäletate, kuidas me pärast valimisi rõõmustasime, et iga neljas inimene, kes tänaval vastu tuli, hääletas Keskerakonna poolt.

Meil on ette näidata kuulsusriikas minevik. Rahvarinne ja Eesti laul, õlalupeod, veretu revolutsioon. Me oleme pea kõik viimaste aastakümnete valimised võitnud. Ikka esimesed või teised. See näitab iga liikme suurt tööd valimistel. Teame ju, kui raske ja vahel ka ebamugav on käia uksele-uksele, et valijate hääli võita. Aga me oleme sellega hakkama saanud.

Suurima opositsioonierakonnana oleme kaasa rääkinud igas tähtsas küsimuses, mis Eestis üles kerkinud. Olgu see omandireform või kooseluseadus, parvlaevade või Estonian Airi saaga. Keskerakonna arvamust on alati kuulatud. Kas ka arvestatud? Sageli mitte, kuid jälle oleme lähiajalukku jätnud sügava.

Kui rääkida võimust Tallinna linnas, siis tuleb seda teha vaid ülivõrdes. Korras linn, remonditud koolimajad, lasteaiajärjekorrad olematuid, tasuta linnatransport kõigile linlastele, oma televisioon ja omad ajalehed. Ülemiste kaasaegne liiklussõlm, uued

letamine

vaadata. Kindlustussüsteem peab hõlmama ka hambaravi. Perearstid ei saa asendada ega pea asendama eriarste.

Haldusreform ja kohalike omavalitsuste olukord

Haldusreform tuleb läbi viia nii, et piiride muutmine peegeldaks elanikkonna tegelike huve kõikidel selle protsessiga seotud aladel. Kohalikud omavalitsused peavad Eesti valitsuselt saama piisavalt vahendeid, et täita kõiki neile seadusega pandud kohustusi. Poliitilised kired ei tohi mõjutada kohalike omavalitsuste sotsiaalselt oluliste projektide finantseerimist riigieelarvest.

Euroopa Liit: tööstus- ja põllumajanduspoliitika

Rahvas otsustas siduda oma tulevikku EL-iga ja Eestil tuleb aktiivselt osaleda Euroopa tegevustes, kaitstes samas oma huve. EL-i nn struktuurifondide raha on senini kasutatud ebapiisavalt. Puudub majanduse arendamise selge strateegia pärast 2020. aastat, mil Brüsseli toetus võib järsult väheneda. Eesti majanduse avatus muudab meid haavatavaks New Yorgi või Tokio börsi iga kõikumise ees. Juba praegu peab tööstus- ja põllumajanduspoliitika olema suunatud sellele, et Eesti majandus suudaks üle elada rasked ajad ja kergendada lihtsa inimese olukorda. Väliskaubandus peab olema vaba ideoloogiast ja geopoliitilistest mängudest.

Sanktsioonid Venemaa vastu ei saavuta püstitatud eesmärke ning on kahjulikud Eesti majandusele, seega tuleb püüelda olukorra muutmise poole. Eestil tuleb olla äärmiselt kaalutlev ka EL-i suurte kaubandusliitudega (nagu TTIP) ühinemise küsimuses.

Rahvusvaheline poliitika ja julgeolek

Eesti ei tohi ohverdada oma julgeolekut võõraste geopoliitilise huvide nimel isegi mitte siis, kui jutt on Eesti jaoks nii tähtsast liitlasest kui USA. Parimaks sõjalise julgeoleku tagatiseks on NATO-liikmelisus. Venemaa on väga keeruline naaber, kellega tuleb aga siiski säilitada konstruktiivsed suhted. Sõjaline aktiivsus Eesti–Vene piiri lähedal ei vähenda, vaid suurendab Venemaaga sõjalise vastasseisu tekkimise riski. Eesti peab toetama Euroopa armee loomise ideed ja tõstma oma küberohutuse taset. Eesti peab samuti arendama suhteid välisriikidega, järgides oma huve, mitte täites liitlasriikide ideoloogilist või sõjalist tellimust.

„Vene küsimus“

Eesti peab toetama eesti keele ja kultuuri arengut – olukorda, kui eesti keel on kaduma nii kõrgharidusest kui ka teadusest, ei saa enam taluda. Kuid seejuures tuleb kaitsta ka venekeelse elanikkonna hariduslikke ja kultuurilisi õigusi. Vene keele kasutamist hariduses ja teeninduse valdkonnas

võib laiendada nendes piirkondades, kus see on õigustatud elanikkonna koosseisust lähtuvalt, eriti Harjumaal ja Ida-Virumaal. Rohkem tähelepanu tuleb pöörata eesti keele õpetamisele nii lastele kui ka täiskasvanutele.

Keskerakond

Me peame kindlasti tegema muutusi ka juhtimises ja inimeste kaasamises. Peame olemasoleva juurde looma mehhanismid, mis haaraksid uusi inimesi erakonna töösse kaasa: Keskerakonna osakondi peab saama luua lihtsamalt, tuleb infoliste lisaks luua arutelufoorumid, meie valimismeeskondade juhte tuleb koolitada, piirkondadele tuleb tagada nende tegevusplaanist lähtuv baasrahastus. Kuid olulisem kui raha ja olulisem kui juhtimistehnoloogia – need on tegelikult peasekretäri valdkonnad – on see, et meie liikmetel silmad säraksid. Olulisem on see, et me oleksime avatud erakond, mis võtab vastu kõik, kes tahavad „teistiti“. Seda saame saavutada ainult siis, kui me ise käitume julgelt. Meie liikmed peavad julgema avalikult pakkuda uudseid lahendusi rasketele probleemidele, ja meie juhatus peab neid toetama – lähtuvalt meie põhiväärtustest, mitte „salongikõlblikkusest“.

Peab olema julgust ausalt rääkida

Head erakonnakaaslased, sellel, mis toimub Eestimaa südames, on palju suurem tähendus, kui me endale aru anname. Küsimus ei ole pelgalt selles, kes valitakse erakonna esimeheks.

PEETER ERNITS
Riigikogu liige, Keskerakonna Tartumaa piirkonna esimees

Ma olen uus inimene Keskerakonnas. Uue inimesena näen vahest selgemini tervikpilti. See, mis Eesti suurima erakonnaga toimub, on murettestatav. Põlvkondade vahetumine on loomulik asi. Samal ajal pole põlvkonnahetusel iga hinna eest mingit õigustust. Täna on asjakohane küsida: kas võimuvahetus on õigustatud ja mida see endaga tegelikult kaasa toob?

Esiteks, kas liidrivahetus muudab meid parketikõlblikuks, s.t kas mõnede neist, kes lubavad erakonna riigis võimule viia, ikka antakse ministriportfell näpu otsa? Teiseks, kas me suudame säilitada võimu oma põlises kantsis Tallinnas? Kolmandaks, kas suudame tagada erakonna ühtsuse? Erinevalt meie tulipeadest kahtlen ma selles. Arvan, et tulipead petavad meid. Kuigi Keskerakonda toetab iga neljas valija, pole ta rivaalide hinnangul ometi parketikõlblik.

Hullud asjad juhtuvad siis, kui ei räägita

Me oleme viimasel ajal väga vähe rääkinud. Üks huvitav tähelepanek: kui seni-

maani on Reformierakond ja tema ustavad liitlased Savisaarega hirmutanud, siis täna kasutavad sama kaarti Savisaare enda kasvandikud, need, kes tema kaitsva selja taga on sirgunud.

Üks näide – Savisaar olla Tallinna arendades piirkonnad unarusse jätnud. Tartumaa piirkonna juhina ei mõista ma seda. Meil Tartumaal elu käib, inimesed räägivad omavahel. Arutame poliitika üle, kogume allkirju, teeme telgikampaaniaid, korraldame piduõhtuid ja ühiseid väljasõite. Meil Tartumaal ei tule erakonnaliikmed meelde vaid korra aastas, enne järjekordset valimiskonverentsi.

Ja ka rahaga pole nii kitsas

Riigikogu liikme sissetulek võimaldab piirkonda kõvasti aidata, ja mina olen seda teinud. Küsimus on pigem selles, kas tegelikult tahetakse midagi teha või poetakse väite taha, et Tallinn on piirkonna unustanud.

Head kolleegid, kes te samamoodi piirkondi juhite: palju teie olete realselt oma piirkonda panustanud nii aega ja energiat kui ka raha?

Paljud, kes täna muutusi nõuavad, võiksid endalt küsida: miks te pole kõike seda, mida lubate, seni teinud? Te olete aastaid erakonna juhatuses istunud, mõni teist isegi erakonna aseesimehe paguneid kandnud.

Ütlete, teil ei ole lastud tegutseda? Kui aga nii, siis tunnistate, et olete „mõmmid“ olnud.

Minu kogemus ütleb, et see, kes pole seni midagi teinud, ei hakka ka tulevikus midagi tegema.

Meie Riigikogu-esindus ja piirkonnad peaksid palju aktiivsemad olema. Kinnitan teile – Keskerakond suudab Eesti ümmikust välja tuua. Aga ainult siis, kui me suudame ühise jõuna tegutseda. Ainult siis!

Kandideerin Keskerakonna esimeheks, et muuta Eesti poliitikat

Eesti Keskerakond jõudis 12. oktoobril olulise teetähiseni – Rahvarindest võrsunud erakond tähistas oma 25. sünnipäeva. Keskerakond ei ole ajutine projekt. Oleme tulnud Eesti poliitikasse, et jääda. Solidaarsus, iga inimese eest seismine ja ühiskonna liitmine on olnud Keskerakonna alusväärtused kõik need kaksikümend viis aastat. Nii peab see olema ka viie, kümne ja kahekümne viie aasta pärast.

JÜRI RATAS,
Keskerakonna esimehekandidaat, Riigikogu aseesimees

Kandideerin Keskerakonna esimehe kohale, et viia meie erakonda edasi ning tuua põhimõttelisi muutusi Eesti poliitikasse. Inimesed ootavad sotsiaalsemat ja õiglasemat poliitikat, uusi algatusi ning julgust vajalikke otsuseid langetada. Keskerakonna programmi elluviimiseks riigi tasandil ja kohalikes omavalitsustes kogu Eestis peame muutma erakonna juhtimise laiapähhjalisemaks, rahaasjad korda tegema ning tugevdama piirkondlikke üksusi ja erakonna kogusid.

Eesti inimesed ootavad uut poliitikat

Riigijuhtimine on majanduslikus ja ideelises seisakus ning lahendamist vajavad väga paljud sõlmprobleemid. Kahjuks on Keskerakond olnud ligi kümme aastat järjest opositsioonis ning me pole 25 aasta jooksul olnud kordagi valitsuse moodustajaks. Seetõttu pole Keskerakond saanud oma programmi riigitasandil ellu viia ning Eesti poliitika on muutunud liialt parempoolseks. Meie eesmärk olgu kohalike valimiste ja järgmiste Riigikogu valimiste võitmine ning uue laiapähhjalise valitsuse moodustamine.

Eesti ühiskond vajab põhimõttelisi muutusi. Senise poliitika ebaõnnestumist ilmestab kõige selgemalt meie rahvaarvu jätkuv langus. Vabandavad jutud „kestlikust kahanemisest“ pole jätkusuutlikud ega paku lahendusi olukorra parandamiseks. Vajame terviklikku perepoliitikat, et tõsta sündide arvu. Vajame uusi töökohti ka väiksemates omavalitsustes ja maapiirkondades. Vajame lasteaedu, koole ja eluks vajalikke teenuseid kõikjal Eestis. Vajame riiki, kus mitte kedagi ei jäeta kõrvale.

Oleme kuulunud Euroopa Liitu üle 12 aasta, kuid vahe Euroopa jõukamate riikidega on jätkuvalt ülisuur. See väljendub nii palkade ja pensionide osas kui ka tervena elatud aastates. Euroopalik solidaarsus ja heaoluühiskond on jäänud kaugeks unistuseks. Olen veendunud, et Keskerakonna pakutav õiglasem maksu- ja sotsiaalpoliitika ning senisest märksa tugevam regionaalpoliitika aitavad Eesti elu edasi viia.

Eesti edu alus on tugev ja ühtehoidev rahvas. Meie inimeste vastandamine rahvuse, vanuse, soo jt kriteeriumide alusel peab lõppema. Riigijuhtide kohustus on kõnetada ja ühendada kõiki Eesti kogukondi, mitte ühiskonna lõhestamise hinnaga odavat populaarsust taga ajada. Vajame selgeid muutusi ka kodakondsuspoliitikas, et kaasata kõiki Eesti arengusse panustavaid inimesi.

Palju on räägitud riigi ja rahva võõrandumisest, mis on väga tõsine probleem. Oma arvamuse ainuõigeks pidamine, teistimõtlejate allasurumine ning tagatubade kokkulepped on ohuks demokraatlikule riigikorraldusele. Vajame inimeste suuremat kaasamist ühiskondlikesse aruteludesse ning otseselt riigijuhtimisse. Seetõttu toetan presidendi otsevalimisi ning rahvaalgatuse seadustamist, mille eest peab Keskerakond jätkuvalt seisma.

Keskerakonna kongressist ja ühtsest meeskonnast

Olen tänulik kõigile Keskerakonna liikmetele ja piirkondadele, kes on mind esitanud kandideerima erakonna esimehe ametikohale. Annan endast parima, et mulle pandud usaldust õigustada. Tänan ja tunnustan ka kõiki teisi kandidaate ning nende toetajaid. Konkurentsi ja laiapähhjaline debatt muudavad meie erakonna ainult tugevamaks. Palun lõpetame jutud erinevatest leeridest ja konkureerivatest meeskondadest. Keskerakonnas ei ole „omasid“ ja „võõraid“ ning kohe kindlasti pole meie erakonnas üleliigseid inimesi. Austagem üksteist ja erinevaid seisukohti ning jäägem ka omavahel vaieldes alati viisakaks. Seisame ju kõik samade põhimõtete eest.

Olen meeskonnamängija. Seda nii spordis kui ka tööelus. Minu soov ja eesmärk on minna edasi ühtse Keskerakonna koondisega, kuhu on oodatud kõik, kes soovivad panustada erakonna ja Eestimaa tulevikku. Ainult nii austame ja õigustame oma valijate ootusi.

TALLINNA TV
7. – 13. nov. 2016

ESMASPÄEV, 07.11

07:30 Info TV
08:00 Nädal +*
09:00 Kodulooline dokumentaalfilm. Koksvere leivategu (2012)*
09:30 Kultuurimeeter*
10:00 Majad ajas*
10:30 Nädal +*
11:30 Rahvalõõts 2016
12:00 Pillimeeste klubi*
13:00 ReklaamiTV
15:00 OTSE: Ülekanne Riigikogust
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:10 Draamaseriaal. Veresidemed 252/322
19:00 TÄNA. Lühiauudised
19:02 Kodupaik
19:30 Terve tervis
20:00 TÄNA. Uudised
20:30 TÄNA +
21:00 Täna maailmas
21:20 Naised, kes ei nuta
22:00 Pall korvi
22:30 TÄNA. Uudised
22:40 Pea püsti (Itaalia 2014)
00:20 TÄNA. Uudised*
00:50 TÄNA +*
01:20 Täna maailmas*
01:35 ReklaamiTV

TEISIPÄEV, 08.11

07:30 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
08:30 TÄNA +*
09:00 Draamaseriaal. Veresidemed 252/322*
09:50 Terve tervis*
10:20 TÄNA. Uudised*
10:30 Kodupaik*
11:00 Naised, kes ei nuta*
11:40 Pall korvi*
12:10 Ülekanne Riigikogust*
16:40 Draamaseriaal. Armastuse mõrkjas mekk 176/193
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:10 Draamaseriaal. Veresidemed 253/322
19:00 TÄNA. Lühiauudised
19:02 Kultuurinädal pealinnas
19:30 Keskonnapäev
20:00 TÄNA. Uudised
20:30 TÄNA +
21:00 Täna maailmas
21:20 Vaba mõtte klubi
22:20 TÄNA. Uudised
22:30 Mäleta mind (USA, 2010)
00:25 TÄNA. Uudised*
00:55 TÄNA +*
01:25 Täna maailmas*
01:40 Kultuurinädal pealinnas*
02:10 ReklaamiTV

KOLMAPÄEV, 09.11

07:30 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
08:30 TÄNA +*
09:00 Draamaseriaal. Veresidemed 253/322*
09:50 Keskonnapäev
10:20 TÄNA. Uudised*
10:30 Kultuurinädal pealinnas*
11:00 Vaba mõtte klubi*
12:00 OTSE: LV Pressikonverents
12:30 Rändur. Kahe maailmajao piiri. Istanbul*
13:00 ReklaamiTV
15:15 Draamaseriaal. Armastuse mõrkjas mekk 177/193
16:10 Draamaseriaal. Armastuse mõrkjas mekk 178/193
17:00 LV Pressikonverents*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:10 Draamaseriaal. Veresidemed 254/322
19:00 TÄNA. Lühiauudised
19:02 Tallinna TVs tulekul
19:10 Meedia keskpunkt
20:00 TÄNA. Uudised
20:30 TÄNA +
21:00 Täna maailmas
21:20 Dokumentaalfilm. Kariibi mere ringreis (2011)
22:40 TÄNA. Uudised
22:50 Meedia keskpunkt*
23:40 TÄNA. Uudised*
00:10 TÄNA +*
00:40 Täna maailmas*
00:55 ReklaamiTV

NELJAPÄEV, 10.11

07:30 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
08:30 TÄNA +*
09:00 Draamaseriaal. Veresidemed 254/322*
09:50 LV Pressikonverents*
10:20 TÄNA. Uudised*
10:30 Meedia keskpunkt*
11:20 Dokumentaalfilm. Kariibi mere ringreis (2011)*
12:40 Pillimeeste klubi*
13:40 ReklaamiTV
15:50 Draamaseriaal. Armastuse mõrkjas mekk 179/193
16:40 Meedia keskpunkt
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:10 Draamaseriaal. Veresidemed 255/322
19:00 TÄNA. Lühiauudised
19:02 Rändur. Rännak autode ajalukku
19:30 Nõmme inimesed 3/5
20:00 TÄNA. Uudised

20:30 OTSE: Pealinnatund
21:20 Teie arvamus, palun!
22:05 Tervisevõti. Dr Viktor Vassiljev
22:40 TÄNA. Uudised
22:50 Vaba mõtte klubi*
23:50 TÄNA. Uudised*
00:20 Pealinnatund*
01:10 ReklaamiTV

REEDE, 11.11

07:30 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
08:30 Pealinnatund*
09:20 Draamaseriaal. Veresidemed 255/322*
10:10 Tervisevõti. Dr Viktor Vassiljev*
10:45 TÄNA. Uudised*
10:55 Teie arvamus, palun!*
11:40 Majad ajas*
12:10 Nõmme inimesed 3/5*
12:40 Rändur. Rännak autode ajalukku*
13:10 ReklaamiTV
15:50 Draamaseriaal. Armastuse mõrkjas mekk 180/193
16:40 Pealinnatund*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:10 Draamaseriaal. Veresidemed 256/322
19:00 TÄNA. Lühiauudised
19:02 Vintskapit soklini
19:30 Kultuurimeeter
20:00 TÄNA. Uudised
20:30 TÄNA +
21:00 Täna maailmas
21:20 Teatrijutud
21:50 Miniseriaal. 1814 (Venemaa, 2007) 1/4
22:35 TÄNA. Uudised
22:45 Itaalia miniseriaal. Purunenud aastad: Kohtunik 2/2
00:20 TÄNA. Uudised*
00:50 TÄNA +*
01:20 Täna maailmas*
01:35 ReklaamiTV

LAUPÄEV, 12.11

07:30 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
08:30 TÄNA +*
09:00 Draamaseriaal. Veresidemed 256/322*
09:50 Terve tervis*
10:20 TÄNA. Uudised*
10:30 Kultuurimeeter*
11:00 Stiilistuudio
11:30 Kodupaik*
12:00 Rändur. Rännak autode ajalukku*
12:30 Teatrijutud*
13:00 Inimeste lood
13:30 Pealinnatund*
14:20 ReklaamiTV
16:15 Nõmme inimesed 3/5*
16:45 Teie arvamus, palun!*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:05 Vintskapit soklini*
18:30 Kas tohib? Daisy Järva (2015)
19:00 Kuidas me bändi tegime 3/3 (2015)
19:30 Rahvalõõts külas 2016
20:00 TÄNA. Uudised
20:20 Tallinna TVs tulekul
20:30 OMG TV
21:15 Ketteringi juhtum 7/8 (BBC, 2015)
22:10 TÄNA. Uudised
22:15 Itaalia miniseriaal. Teine elu 2/6
00:05 Kultuurimeeter*
00:35 OMG TV*
01:20 TÄNA. Uudised*
01:40 ReklaamiTV

PÜHAPÄEV, 13.11

07:30 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
08:20 Tervisevõti. Dr Viktor Vassiljev*
08:55 Stiilistuudio*
09:25 Kas tohib? Daisy Järva (2015)*
09:55 TÄNA. Uudised*
10:00 Rahvalõõts külas 2016*
10:30 Naised, kes ei nuta*
11:10 Kuidas me bändi tegime 3/3 (2015)*
11:40 Itaalia miniseriaal. Teine elu 2/6*
13:30 ReklaamiTV
14:00 Vaba mõtte klubi*
15:00 Terve tervis*
15:30 Kultuurimeeter*
16:00 Vintskapit soklini*
16:30 TeTeVeke: Aladdin imelamp (Venemaa 1967)
17:50 OMG TV*
18:35 Stiilistuudio*
19:05 Ketteringi juhtum 7/8 (BBC, 2015)*
20:00 Nädal +
21:00 Teatrijutud*
21:30 Inimese mõõde
22:20 Nädal +*
23:20 Rändur. Rännak autode ajalukku*
23:50 Inimeste lood*
00:20 Inimese mõõde*
01:10 ReklaamiTV

Mannerheim paljastas väikeriike põrmustava häbiväärse sobingu

Meie naaberriigi suurmees Soome Vabariigi president marssal Carl Gustaf Emil Mannerheim ületab oma poliitilise haardega teise naaberriigi Läti Vabariigi suurmeest, pea- ja välisminister Zigfrids Anna Meierovicsit, kelle tähtsust maailmapoliitikas ei saa samuti kuidagi alahinnata.

ANDO LEPS õigusteaduse doktor

Nüüd on selgunud Soome marsali Mannerheimi arhiivi materjalide põhjal, et kolm nädalat peale 1939. aastal sõlmitud Molotovi–Rippentropi pakti, 15. oktoobril 1939, sõlmiti NLiidu, Suurbritannia ja Prantsusmaa vahel ülisalajane leping, mille lõppeesmärk oli Saksamaa vallutamine. See leping andis NLiidule, Suurbritanniale ja Prantsusmaale õiguse okupeerida Soome ja Balti riigid ning Põhja-Rootsi ja Põhja-Norra?!

Nimetatud häbiväärsest Suurbritannia, Prantsusmaa ja NLiidu poolt sõlmitud sõjalise koostöö rangelt salastatud lepingust ei ole sageli teistele riikidele „demokraatiat“ õpetavad Suurbritannia ja Prantsusmaa sõnagi lausunud.

Salajased luureandmed

Kuidas see häbiväärne väikeriike põrmustav sobing siiski tuli päevavalgele? Siin on tohtud teened Soome kõigi aegade suurimal poliitikul ja sõjaväelasel, Soome Vabariigi presidentil, marssal C. G. E. Mannerheimil, kes koostas salajaste luurematerjalide põhjal dokumentide kausta S-32. Nende alusel kirjutas reservmajor Erkki Hautamäki hiljuti raamatu „Suomi myrskyn silmässä“ (Soome tormikeerises), mis on pühendatud marssal Mannerheimi usaldusmehele-legendile, erakordsete võimetega ohvitserile (ka parvepoisile!) Vilho Tahvanainenile, kes valdas mitut keelt ja täitis marssalilt saadud eriülesandeid.

Kui Mannerheim lahkus 1917. aastal tsaari-Venemaa armeest kindralleitnandi auastmes, leppis ta Venemaale jäänud sõpradest ohvitseride kokku salajaste luureandmete saamiseks Venemaalt. Nende ohvitseride varjunimed olid Gregori, Irina ja Luci. 1930. ja 1932. aastal õnnestus Tahvanainenil hankida NLiidu ja Soome piiri illegaalselt ületanud agentidelt salajasi luureandmeid. Näiteks 09.08.1932 viis ta need andmed Soome presidendile Pher Evind Svinhufvudi koju, kus samal ajal viibis ka Soome tolaeagne kaitsenõukogu esimees Mannerheim. On teada, et 1939. a novembris kohtus Tahvanainen Mannerheimi käsil Eestis, Narva lähistel agent Gregoriga, kes väidetavalt oli eesti päritoluga Punaarmee polkovnik. Sel kohumisel andis Gregori üle kaks ümbrikku salajaste dokumentidega ja kaks filmirulli.

12.11.1939 hommikul tutvus Mannerheim saadud luureandmetega ja oli väga imestunud, kui dokumentidest selgus, et 15.10.1939 sõlmisid NLiit, Suurbritannia ja Prantsusmaa Moskvas salajase koostööpakti väikeriikide Eesti, Läti, Leedu ja Soome iseseisvuse hävita-

miseks. Suurbritannia ja Prantsusmaa vaival nõusolekul pidi Punaarmee 1940. aasta märtsiks vallutama Soome ja hiljemalt sama aasta maikuu lõpuks Balti riigid.

Sõda Soomega algas 30.11.1939 kell 8.30, kui NLiit ründas sõda kuulutamata Soome Vabariiki. Talvesõda kestis 105 päeva ja lõppes 13. märtsil 1940 Moskva rahulepinguga. See rahu kestis 25. juunini 1941. Talvesõja alustamise eesmärgiks ei olnud hoopiski mitte NLiidu riigipiiri nihutamine Leningradist kaugeemale, vaid kogu Soome Vabariigi okupeerimine.

Teise maailmasõja käigus oli Soome uuesti sõjategevuses NLiidu vastu, kuid formaalselt väideti end mitte olevat Saksamaa liitlane. Väidetavalt olid NLiidu justiitstegeled Mannerheimi kandnud Nürnbergi protsessi kohtulaste nimekirja, kuid J. Stalin oli tema nime maha kriipsutanud.

Sõja tagajärjel oli Soome sunnitud loovutama NLiidule 13% oma territooriumist ning suuruselt teise linna Viiburi. Soome kaitsmisel Talvesõjas oli marssal Mannerheimil erakordselt suured teened. Kuna Mannerheim tundis isiklikult Vene tsaari Nikolai II (muide, võttis osa tema kroonimistseremooniast väljavalitud nelja ratsakaardi-väeohvitseri hulgas, ning on öelnud, et see oli uhkeim tseremoonia, milles ta on kunagi osalenud. Vt. C.G.E. Mannerheim. *Suomen marsalkan muistelmat* (Soome marssali mälestused) I-II. Kansanpainos, 1954, lk. 15–16), siis on arvatud, et Talvesõja käiku ja võib-olla ka selle lõppu võis mõjutada nende ohvitseride kokkusaamine sõja ajal?

28.01.1940 teatas J. Stalin Briti mereväeministrile W. Churchillile saadetud kirjas, et Soome ja sellele kuuluvad saared on 15. maiks 1940 Punaarmee poolt vallutatud. Vastuses Stalinile esitas Churchill Suurbritannia, Prantsusmaa ja NLiidu ühisrinde konkreetse plaani, mis nägi ette Saksamaa ründamist kolmest suunast korraga. 1940. aasta kevadel pidid Suurbritannia ja Prantsusmaa koos Hollandi ja Belgia vägedega alustama sõjategevust Saksamaa vastu. Põhjarinde loomiseks pidi Briti sõjavägi maabuma Norras ööl vastu 15.05.1940. Brittidega liitunud prantslased pidid võtma oma kontrolli alla Taani ja Lõuna-Rootsi, kus nähti ette Saksamaa vastu alustatava sõja Lõunarinne.

Hitler ennetab Antanti

Kuid Hitler saab nendest plaanidest teada Saks luureagendi kaudu, kes 08.02.1940 saadab Londonist Berliini salajase kiirteate. 09.03.1940 võttis marssal Mannerheim vastu Hitleri usaldusmehe oberstleutnant Josep

RIIGIMEES: Soome marssali Carl Gustaf Emil Mannerheimi arhiivi materjalidest selgus, millisele häbiväärsele lepingule Suurbritannia, Prantsusmaa ja NLiit 15. oktoobril 1939 alla kirjutasid. Teistele riikidele „demokraatiat“ õpetavad Suurbritannia ja Prantsusmaa miskipärast enam seda meenutada ei taha.

Veltjensi, kes andis talle üle kirja, Mannerheimi arhiivi säiliku K/8/24, kus on öeldud, et Saksamaa valitsus 07.03.1940 teatab, et Saksamaa vastu on olemas Suurbritannia, Prantsusmaa ja N Vene rünnakuplaan, mis näeb ette Balti ja Skandinaavia riikide vallutamist ning et seepärast Saksamaa valitsus ei või oodata, kuni see plaan realiseerub – Saksamaa territooriumile ei tohi mingil tingimusel sõda kanduda. Norra, Taani ja Soome ründamise ennetamiseks kasutab Saksamaa preventiivseid abinõusid. Alla kirjutasid Saksamaa välisminister J. von Ribbentrop ja riigimarssal H. Göring. Kirjale oli lisatud fotokoopia 15.10.39 Stalini ja Churchilli allkirjadega sõjalisest salalepingust koos lepingu realiseerimise plaanidega. Teatavasti lendas 10.05.1941 ootamatult Suurbritanniasse Hitleri väga lähedane kaastöötaja Rudolf Hess. Tal võis kaasas olla 15.10.1939 Moskvas Saksamaa vastu sõlmitud N Liidu, Suurbritannia ja Prantsusmaa sõjalise salapakti koopia, et sobitada Suurbritanniaga rahu ja seega hoida ära sõda Euroopas? Suurbritannias Hess arreteeriti ja Nürnbergi sõjatribunal mõistis talle eluaegse vanglakaristuse.

Kuid Hitler nurjas need lääne-riikide ja NLiidu rünnakuplaanid, andes käsu mitmel rindel

väga ohtlike välksõdade alustamiseks, mille tagajärjeks kujunes paratamatu kaotus Teises maailmasõjas.

Mannerheimi arhiiv jääb paljudeks aastateks suletuks

Mannerheim ja Tahvanainen vaatavad kogutud saladokumentid 1945. a veekord läbi. Osa neist hävitati, osa anti üle Soome Riigiarhiivi. Kõikidest tähtsamatest dokumentidest tehti koopiad, mis hiljem jäid Tahvanainenile kätte. Soome president Juho Kusti Paasikivi, kes 1945. a jättis Soome edasise saatuse NLiidu juhtkonna otsustada, nõudis Tahvanainenilt surma ahvardusel, et neid materjale ei avaldataks, ja seetõttu andis need materjalid edasi väga usaldusväärsele ohvitserile V. O. Oramale, et see need esimesel võimalusel avaldaks. Kuid ka Oramal ei õnnestunud neid avaldada, kuna J. K. Paasikivi järglasel president Urho Kaleva Kekkonenil olid NLiiduga sõbralikud suhted. Orama oli sunnitud oma kõrge ea ja halva tervise tõttu andma need materjalid omakorda üle erumajor Erkki Hautamäkile, kes need raamatuna üllitas.

Varem avaldatud
Nelli Teatajas

Repressioonid

Lugesin „Virumaa Teatajast“, et varsti hakkab Lääne-Virumaal olema üksainus gümnaasium – Rakveres.

Kogu maakonnas pooltühjaks jäävaid keskkoolihooneid tuleb ka edaspidi kütta, sest põhikoole veel (esialgu) kinni ei panda. Rakverest kaugel elavad õpilased peavad juba hommikul kell kuus bussisõitu alustama, et kella kaheksaks kooli jõuda. Kui see pole õppurite repressioon, mis see siis on? Üldse ei räägita sellest, et Rakveresse rajatakse internaat. Sest seda ilmselgelt ei peetagi vajalikuks.

Haridusministeeriumi andmetel elab Eestis 50 000 last riskiolukorras. Seda peetakse täiesti normaalseks, sest mis kapitalism see oleks, kui lapsed ei peaks vaesuses üles kasvama? See oleks juba sotsialism, mis teadupärast on saatelik ühiskonnakord! Vaesuses elavad lapsed peavad juba maast-madalast teadma, et oma riigi jaoks on nad üleliigsed, et riik hindab neid palju madalamaks kui jõukamaid eakaaslasi. Aastaid tagasi elas minu naaberkorteris üksikema oma viie lapsega. Lisaks toidu- ja rõivapappusele pidas meie riik otstarbekaks nende korterist elektri välja lülitada. Ükski Eesti ametnik ei pidanud seda repressiooniks. Selline piinamisvõtte oli seadusega täielikult lubatud! See pere elas küünlavalgel viis aastat. Õnnetusi ei juhtunud ja kõik lapsed said täiskasvanuks.

Teisel pimedusega piinamise ohvriks langenud Lääne-Virumaa perekonnal nii hästi ei läinud – ema koos kahe lapsega hukkus tulekahjus, mis sai alguse küünlaleegist.

Valdade ühendamine näib samuti kujunevat repressiooniks, kui selle käigus elanike soov arvesse ei võeta.

Eesti ajaloo kõige suurem repressioon on olnud kahtlemata omandireform, mille tagajärjel 100 000 inimest aeti oma kodust välja ja sentigi kompensatsiooni neile eluaseme äravõtmise eest ei makstud. Paljud nendest olid 50 aastat kulutanud oma isiklikku raha selle remondiks ja korrashoidmiseks, mis reformi käigus annetati kunagiste omanike järeltulijatele või hõimlastele. Minevikus toime pandud riiklik ülekohtus asendati uue ja veel suurema ülekohtuga huumaansuse ja õigluse lipu all!

Ja mille poolest pole praegune sõjaohuga hirmutamise inimeste repressioon? Vanainimesed tõepoolest kardavad sõda ega julge seetõttu nõuda inimväärset pensioni. Peavoolumeedia on meile põhjalikult selgeks tegemas, et jänkide *second-hand*-tankid kaitsevad meid igasuguste raketite eest ja militaarsete vanaraua kokkuostmine on just see tegevus, mis kindlustab eesti rahva ning tema keele ja kultuuri säilimise läbi aegade.

Eevi Geidik, pensionär Rakverest

Kes minevikku ei mäleta, elab tulevikuta. Alati

Kui ei õpita eelnevatest vigadest, siis ei osata teha õigeid otsuseid. On kasulik teada tõde, kuid meid toidetakse aastate viisi valede ja pooltõdedega, mida tingib paranoiline veneviha, mille tõttu varjatakse mineviku musti laike ja propaganda eesmärgil võimendatakse ajaloolisi sündmusi oma suva järgi.

Pärast Esimest Maailmasõda ja võitu Vabadussõjas kehtestati Eesti Vabariik, suleti Eesti–Vene piir. See vabariik püsis 20 aastat ja lõppes verise vennatappusõjaga.

Tõusva kodanluse ülemkihi ladvik jagas „riigipirukat“ ning võimule lähedal olivad haarasid endale suured maalahmakad – neist said suurmaamannikud ja hallparunid. Palju inimesi jäi tööta ja maata, sest Eestimaa linnad töölisi ei vajanud, kuna puudus tööstus. Sellegi suurtööstuse seadmed, mis tsaari-Venemaalt pärandiks oli saadud, müüdi välismaale vanarauana maha. Proletariseeruv noorsugu pidi minema võõrsile tööd otsima – mindi Soome, Rootsi, Ameerikasse, salaja ka Nõukogude Venemaale. Ajalugu kordub. Kapitalism on nüüd Eestis tagasi ja käes kõik see, mis toimus esimeses Eesti Vabariigis: võimuvõitlus, „riigipiruka“ jagamine, rahva majanduslik kihistumine, tööpuudus, noorte massiline väljaränne, elanike arvu kiire kahanemine, natsi- ja fašismiideede levik, russofoobia võidukäik, vastuvõtlikkus sõjapsühhoosile. Imperialistlik maailmakord vajab sõdu, sest relvatöösturid peavad ju oma toodangut realiseerima, et miljardeid teenida. Praegu on käimas väljakuulutamata ususõda, mis on oma olemuselt eriti julm – lisaks saamahimule on tegemist fanatismiga.

Praeguses ühiskonnas on inimlikkust vähe. Vaesus räsib inimesi, aga meil puudub solidaarsus raskustesse sattunute toetamiseks. Kunagi ütles akadeemik Gustav Naan, et eestlased ei tohi endid ise valitseda – nad ei ole selleks võimelised. Alles nüüd saadakse sellest aru, et eestlane on geneetiline ori. Meie riigis on ühiskonnateadused teadlikult hävitatud või alla surutud selleks, et Eestis poleks enam inimesi, kes suudaksid analüüsida ühiskonnas toimuvat. Igal aastal meenutame küüditatuid ja süütame nende mälestuseks küünlaid. Aga kuidas on meie oma riik rikkunud inimõigusi? Näiteks õigust eluasemele? Sundüürnike kaebused on jäetud rahuldumata – see on osav moodus sõnatult öelda, et selliseid kodanikke ei ole meie ametnike jaoks olemas.

E. Aasmäe Harjumaalt

Teelahkmed

Edgar Savisaare teened Eesti taasiseseisvumisel ja Keskerakonna loomisel, Tallinna elanike elujärje parendamisel ja muude ideede elluviimisel on pälvinud rahva armastuse ja lugupidamise, mida näitab ka tema saadud rekordarv poolthääli valimistel. Ent Savisaare poolt juhitud erakonnaga on Reformierakond keeldunud koostööst. Põlvkondade vahelised pinged mitmes parlamendierakonnas annavad mõtteainet Eesti poliitmaastikul toimuvast. Ka Keskerakond on teelahkmedel: kas jätkata opositsiooniparteina Savisaare juhtimisel kuni Eesti kodanikud läbimõeldud ja teadlikke valikuid langetades annaksid Keskerakonnale võimaluse valitsus moodustada? Ühed loodavad kiiremat valitsusse pääsemise võimalust erakonna esimeheks Jüri Ratast valides. Selle valiku puhul oleks vaja ühitada Savisaare kui kõige targema ja kogenenuma poliitiku teadmised ja oskused ning Rataste nooruslik energia ja teotahe.

Läheneb 5. november – Keskerakonna erakorralise kongressi päev. Kongressi delegaadid on teelahkmedel: valik peab olema põhjendatud ja kindlustama Keskerakonna püsijäämise.

Mairoos Kala, Keila Kooli õpetaja, Keskerakond

Merivälja kool sai uue basseini

Pirita linnaosa vanem Tõnis Mölder ja Merivälja kooli direktor Kaja Laanmäe (*pildil*) rõõmustavad kooli uue basseini üle, kus õpilased saavad hakata juba esimesest klassist ujumist õppima. Oma koolis ujumist õppida on väga oluline, kuid selline võimalus paraku enamikus koolides puudub. Ujulaga on vaid 60 kooli ehk 5%. Kohustuslike ujumistundide läbiviimine on seetõttu muidugi keeruline, sest tuleb leida ujulasse sõiduks transport ning õpetaja, kes ujumistunnid läbi viib; lisaks võtab kogu protsess õpilaste niigi tihedas päevakavas tohutult aega. Võimaluste puudumine on kindlasti üks oluline põhjus, miks Eesti õpilaste ujumisoskus on kehv. Uuringud näitavad, et piisava ujumisoskuse omandab alla poole lastest. Väikesel Merivälja koolil on põhjust olla uhke, et mereäärases linnaosas on laste ujumisoskuse parandamine tähtsal kohal.

Andre Hanimägi, Pirita LOV avalike suhete nõunik

Vihkamisnakkuse levik kogukonnas võib olla isegi eluohtlik

VIHKAMINE on intensiivne, pikaajaline ja valdav vaenulikkus mingi objekti, inimese või inimkoosluse vastu. See on agressiivse vastumeelsuse ekstreemne vorm, mille tulemuseks on vägivald. Peamiselt on vihkamise põhjuseks sügaval inimeste sisemuses pesitsev hirm niisuguse objekti või selliste inimeste ees, kes vihkajate arvates näivad ohustavat nende ellujäämist või heaolu. Vihkamise süveneb, ammutades ainest igast asjast, mis näib vihkamist õigustavat. Vihatava demoniseerimine viib vähese mõtlemisvõimega inimese lõpuks paranoiani, mis kujutab endast ülimalt vildaka mõttelaadi absurdset väljendit, kuuludes juba psüühiliste häirete valdkonda.

Eriti mürgised ja ohtlikud vihkamisvormid kerkivad esile seal, kus vihkamisparanoia ja vihatav on nn territoriaalses lõksus – piiratud territooriumil (nt väikeses kogukonnas). Säärases kohas vihkamine levib paranoikult kultureelsetena naabritele jt ümberkondsetele. Äkitselt ongi vihkajal suur hulk kuulajaid, eriti kui vihkamisobjekt on suhteliselt võõras ja ise kuulujutlemistes ei osale.

Teiseks „lahinguväljaks“ on vihkamisparanoikule internet, kus ta levitab mürgiseid anonüümseid kommentaare vihkamise levitamiseks n-õ koduõues kui ka laiemalt.

Väikeses kogukonnas (nt kortermaja või ühistu) liikmed on

kambavaimu tõttu erakordselt vastuvõtlikud laimule ka suhteliselt võõra inimese kohta, üldjuhul soovimata omandada mingeid teadmisi vihkamisobjekti tõelisest olemusest, nt isegi pärast aastaid kestnud kooselamist samas majas.

Paranoia ja vihkamine käivad käsikäes – paranoia õhutab vihkamist ja vihkamine süvendab paranoiat. Kui aga vihatav näib olevat tugev, kütab vaenaja ise vihkamise nii tulevasti üles, et kõik kõhklused kaovad ja igasugune empaatia saab välistatud ning siht on üha selgem – halastamatu ja julm kättemaks.

Näiteid mitmesuguste vihkamispuhangute kohta võib leida nii

minevikust kui ka kaasajast küll ja veel. Kui veidigi ümberringi vaadata, siis isegi päris lähedalt. Üks selline juhtum tabas kõrgharitud naist, kes sattus elama tänapäeva Eestis küllalt tavalise minikeskkonda, mis koosnes mõnest majast ja sulgemisele minevast koolist. Ta ei osanud karta, et tema peamiselt sünnipärane intelligentsus ja haritus võivad osutada esmaste pilgete esilekutsujaks. Vaenu võis põhjustada koguni mõni riitumus, väljaõeldud mõte või sõna. „Mida te tahate sellega näidata? Kas seda, et olete meist üle – targem ja intelligentsem!“ ründas ustulnukat kohalik n-õ aiakuninganna. Sõnum levis, ning peagi teadis terve kogukond:

uus peab ennast kõigist teistest paremaks. Sääraste hindajatega on mõttetu vaielda, loogilised argumendid siin ei loe. Targem oli vaikida, kuigi sedagi mitte alati. Varsti lisanduski samast allikast vargusesüüdistus.

Asjaolu, mida uusasukas ei teadnud, aga oleks tingimata pidanud teadma, sisaldas selles, et minikogukonnas ei tohi olemasolevaid süsteeme muutma hakata, eriti mitte paremuse poole. Heauskelt, ajendatuna puhtast õiglusest ja soovist kaaselanikke aidata, hakkas ta, oma majanduslaseid kogemusi ja teadmisi rakendades, välja selgitama ühistu juhtkonna esitatud arvete tegelikule olukorrale mittevastavuse põhjusi. See viis raamatupidamisdokumentide ulatuslikuma uurimiseni, kuni sõltumatu audiitor avastaski suurema rahalise puudujäägi. Korduvalt püüdis see järjekindel ja heauskne naaber majaelanikele selgeks teha, et ühistu arvel olev raha on ühistuliikmete omand, mille eest tuleb neil endil seista. Vastuseks oli, väljaarvatud üks isik, orjameelne vaikus... Kui mõne aja pärast veel selgus õiguspsühholoogilise ja majan-

duslase koolitusega uuelaniku maailmavaateline taust, pöörati olukord poliitiliseks kättsiks. Teda ristiti „Savisaare tankistiks“, kes kõiges süüdi, ja Putini käsilaseks, keda nii mõnelgi ei kõlba tervitada ning kelle kõrval bussipeatuse pingil ei sobi istuda.

Selgus, et vanasõna „Üks tegu kõneleb rohkem kui tuhat sõna“ ei pruugi säärases minikogukonnas kehtida, vaid võib pöörduda täpelt vastupidiseks. Tuli veenduda igatahes järgmise rahvatarkuse õigsuses: „Ära karda oma sõpru, sest tead, et halvimal juhul võivad nad sind reeta [mis juhtuski]; ära karda oma vaenlast, sest tead, et halvimal juhul võivad nad sind tappa [ähvardus sündiski], vaid kõige rohkem karda ükskõikseid, sest nende vaikiva nõusoleku tõttu leiavad aset nii reetmised kui ka tapmised.“ Olukord meenutas stalinismi-aegset: sind veel ei peksta, istu ja oota oma järjekorda; naabrid röövitakse paljaks, trambitakse jalge alla või tapetakse, aga sina istu ja oota, kuni järg sinuni jõuab...

Kord, kui „aiakuninganna“ koduõues kõvahäälselt kuulutas: „Te pole mingi psühholoog, vaid

Tallinn 10130,
Toom-Rüütli 3/5,
Kesknädal

Kui lastetuba jätab soovida...

Võimuihalus on Keskerakonna mõne juhtiva noorema daami silme ees nii suur, et unub isegi elementaarne viisakus ja lastakse ilmarahvale paista oma viletsat lastetuba. Saan aru, et pettumus on suur, kui sind ei seata unelmate ametisse, aga oma käitumist ja juttu peaks ikka suutma kontrollida. Kui noored naised ei suuda pahameelt varjata ja hakkavad erakonna esimeest mustama, siis ehk ei peakski niisuguseid kõrgetele ametikohtadele panema? Tundub, et mõned naised on poliitikas veel verejanulisemad kui mehed, sest Keskerakonna opositsioonilised härrad on oma väljütlemistes olnud märksa viisakamad.

Aga ma küsin veelkord: miks ei räägita asju omavahel selgeks, miks hakatakse ebaedust põhjustatud kibestust välja valama teeneka erakonnajuhi mustamisega neis ajakirjandusväljaannetes, mis pole kunagi silma paistnud erapooletusega, saati siis veel Keskerakonna mõistmise- ja?

Nagu noahoop selga mõjus läbikukunud presidendikandidaadi lause, et Edgar ei olegi poliitiliselt enam keegi ja et temaga ei kavatse daam sel teemal üldse rääkida. Kas niisugune mittesuhetlemine on eduka poliitikateme eeldus? Ei! See näitab küündimatust ja ebaviisakust. Näitab kasvatamatust – halba lastetuba. Täiesti anekdootlikult kõlab selle daami suust „suuremeelne“ lubadus, et las siis käivad inimesed pealegi minevikupühaku juures Hundisilmal palverännakul küünlaid viimas. Niisuguseid sõnu kasutavate poliitikutega ei saa ükski erakond minna kuhugi edasi. See oleks nõukoguliku minevikku tagasimine.

Heiki Veidebaum, keskerakondlane Tallinnast

Anne Tuurand, Harjumaal

Nädala juubilar VIIVI LUIK 70

Luule ja proosa kirjutamiseks pole teadagi olemas kindlaid valemeid ja retsepte. Lugejate armastuse ja austuse tagab kirjanikule oskus ära aimata ja tuua loomingusse seda, mis on nendele oluline nii mõistuse kui ka südame aspektist.

Meisterlikult on seda osanud teha Eesti üks andekamaid ja produktiivsemaid poettesse ja prosaiste Viivi Luik, kes oma sügava sisemaailma kaudu on toonud välja ajastute rõõme ja muresid, kannatusi ja lootusi. Neljakümnenda sünnipäeva aastal (1986) sai Viivi Luik kahe tunnustuse osaliseks. Ta kuulutati Eesti NSV teeneliseks kirjanikuks ja pälvis romaani „Seitsmes rahukevad“ eest A. H. Tammsaare kirjanduspreemia. Auhinnatud teose autor lõi mosaigi oma lapsepõlveelamustest ning kümnete tuhandete inimeste jaoks pöördeliseks ja traagiliseks muutunud ühiskonnaeluga Nõukogude Eestist aastail 1950–1951.

„Tegelikult on selles raamatus kaks peategelast: Aeg ja Laps. Kolmandaks võiks nimetada Täna silma kandi maastikku, mis on romaanis nii füüsiliselt aistetavana olemas, et kohati tekib tunne nagu oleks see just kõige toimuva algpõhjus ja suunaja,“ kirjutab 2008. aasta „Seitsmendal rahukevad“ järelsõnas Tiia Toomet.

Viivi Luik sündis 6. novembril 1946 Viljandimaal Täna silmas. „Mu isa oli masinamees, kes võis igasuguse rikkis kaadervärgi või mootori käima saada, kuna ta oli kogu oma olemusega asja juures. Ta parandas mootorit nii, nagu mängitakse klaverit või kirjutatakse raamatut,“ meenutas

Viivi Luik 2009. aastal Postimehes.

1954–1965 õppis tulevane kirjanik Risti algkoolis, Kalmetu kaheksaklassilises koolis ja Tallinna Kaugõppekeskkoolis. Pärast mõneaastast töötamist Tallinnas arhivaari ja raamatukoguhoidjana hakkas ta kutseteliseks kirjanikuks.

Oma loometeed oli Viivi Luik aga alustanud viieteistaastaselt. 1962. a käisid ajakirja Pioneer toimetajad enne kirjandusvõistluse esimese auhinna väljaandmist tema kodus vaatamas, kas luuletuste konkursile saatnu ikka on ka tegelik autor – arvestades kirjutatu küpsust kahtlustati, et ehk on loojaks hoopis täiskasvanum inimene.

Kuuekümnendatel aastatel ilmusid Viivi Luige esimesed luulekogud „Pilvede püha“ (1965), „Taevaste tuul“ (1966), „Hääl“ (1968) ja „Lauludemüüja“ (1968). Süvenemisel selleaegsetesse luuletustesse võib tajuda ka 1960. aastate ajastuhõngu. Viivi Luige „Kogutud luuletused 1962–1997“ järelsõnas märkis Arne Merilai, et esikraamat „Pilvede püha“ luuletusi aastatest 1961–1963 ilmus luulekassetis „Noored autorid 1964“ koos Jaan Kaplinski, Hando Runneli ja Ly Seppeli debüütidega. See oli Praha kevade eelne ajastu.

Hando Runnel analüüsis Viivi Luige 1960. aastate loomingut järgmise mõttega: „... ta luule on muutunud sotsiaalsemaks, ent samal ajal pole ta luules kõik endistviisi eht ja loomulik ja veenev. On tulnud juurde midagi kunstlikku, laenatud – võib-olla just selle sotsiaalsesse püüdlusest, küpsemisvaevade pärast.“

Viive Luige kodulehel on moto „Olen kindel, et ühel päeval ärkavad kõik surnud üles ja nende esimene küsimus on: kas saab lugeda üht uut raamatut väljasurveas keeles...“ (I. B. Singer).

„Nii nagu igal rahval on oma kultuur, on igal rahval ka oma pime jõud. Kellel mis. Kui kultuur seda enam ei takista, lakkab

Foto Scanpix

rahvas olemast, sureb nii-öelda välja. [...] Kultuurile kuuluvad kõik meie valikud, ilma et me seda isegi teaks,“ arutleb kirjanik ühes arvamussloos.

Loomingule annab usalduse ja väärikuse autori ausus. Viivi Luigel seda jätkub. Ausalt on ta avanud ka oma lapsepõlveaailma. Intervjuus Maarja Talgrele tunnistas Luik, et väiksenäna ta unistas olla üks neist lastest, kes istusid Stalini süles ja talle lilli andsid. See oli nõukoguliku propagandapsühholoogia

tagajärg. Vikerraadio saates „Õõlikool“ esines Viivi Luik loenguga „Valest tänapäeva ühiskonnas“. „Mis siis on praegu inimeses muutunud, et ta nii laiahaardeliselt valetab ja kõige pöörasemaid valesid usub? Sellest on juba paljud rääkinud, et maailm muutus virtuaalseks ja et kohe tekkis maailma ka uus

püüdlustega valitsus (Edgar Savisaar „Peaminister“, lk 391). Eesti taasiseseisvumise aastal 1991 ilmus Viivi Luigel teine romaan „Ajaloos ilu“. Tiia Toometi arvates võib selle peategelast vaadata kui rahukevade-noorukiks surnud last. Aastaks 2008 oli „Ajaloos ilu“ tõlgitud kolmeteistkümmesse keelde. (Olgu öeldud, et ka „Seitsmes

vast alateadlikult mõjutanud kaks kurikuulsat loosungit – „Kunst kuulub rahvale“ ja „Iga kõõgitudruk võib riiki juhtida“. „Mõlemad loosungid valetasid inimestel suud ja silmad täis... Kunst „ei kuulu“ rahvale, vaid on rahvuse olemasolu vundament. Riigijuht võis olla minevikus kes tahes, kasvõi kõõgitudruk, aga kui ta nüüd riiki juhib, siis on ta riigijuht,“ väidab Viivi Luik.

Küllap igas luuletuses kõlab ka oma muusika. Viivi Luige loomingut on läbi helide edasi andnud ka legendaarne muusik Urmas Alender lauldes „Võta mind lehtede varju“, „Ja kuigi veel“, „Väljas on veebruar“. Laulva revolutsiooni tippaastal 1988 pälvis Viivi Luik Juhan Liivi luuleauhinna, 1992. aastal sai Eesti Vabariigi kultuuripreemia, 2000. aastal Valgetähe III klassi teenetemärgi. Viivi Luige abikaasa on kirjanik ja diplomaat Jaak Jõerüüt, kes on jäädvustanud end Eesti ajalukku samuti kaitseministri ja oli tänavuse presidendikampaania algul üks arvestatavamaid kandidatuure. Ühest ajaleheartiklist võis lugeda, et Luik ja Jõerüüt elavad Kadriorus Luigetiigi lähistel.

Novembris on 110. sünniaastapäev kirjandusklassik Betti Alveril. Teatraalselt kohtuvad kaks poetessi Jõgevamaal Maarja-Magdaleenas tegutseva Wiera teatri (Eesti teatrimäe August Wiera järgi) repertuaaris olemas näitemängus „Kahe sajandi kirjad“, milles mõlemad läbi osatäitjate teineteise luuletusi loevad.

Jaan Lukas

Kohtumised Tartus

8. novembril kella 10-12 nõustab Keskerakonna Tartu büroos jurist **Asta Liivak**. Teenus on tasuta. Info ja registreerimine tel 55682756.

8. novembril kella 16-17 võtab valijaid Keskerakonna Tartu büroos vastu Tartu volikogu esimees **Vladimir Šokman**.

Õnnitleme!

Soovime õnne **Maie Odarile** 90. sünnipäeva puhul.

Soovime jõudu, jaksu, tugevat tervist ja palju-palju tegusaid aastaid!

Keskerakonna Tartu linna piirkond

Eesti priimabaleriin Larissa Kaur 75

31. oktoobril sai 75-aastaseks Keskerakonna kauaaegne liige, kunagine Estonia teatri priimabaleriin Larissa Kaur, kes tantsis Estonia laval üle 20 aasta. Tema rollide hulka kuulusid Must ja Valge Luik „Luikede järves“, peaosa „Uinuvus kaunitaris“ ja palju teisi tipprolle. See oli õnnelik aeg Eesti balletile, mis mu emale tähendas ka isiklikku lähedast tutvust tollaste balletimaailma tähtedega, nagu näiteks Rudolf Nurejeviga Peterburist.

Kümme aastat tantsis Larissa Kaur ka „Astorias“ ja „Virus“ varietees. Larissa Kaur oli 1960. aastate Eesti ilusaim naine, kes peale priimabaleriini rolli ooperi- ja balletiteatris oli ka Eesti ja Ida-Euroopa suuremate ning populaarsemate moeajakirjade fotomodell, poseerides korduvalt meie kohaliku moeajakirja „Siluett“ kaanedaamina.

Ta oli kaunitar, kellest ammutasid inspiratsiooni paljud suured maalikunstnikud, näiteks Olev Subbi. Ja tolleaegsed ajakirjanikud ristasid mu ema suisa Eesti Elizabeth Tayloriks. Ta inspireeris Georg Otsa, Eri Klasi, Peeter Sauli, Sulev Nõmmikut, Eduard Tubinat. See pole lihtsalt tunne, et eesti kultuuri tippkõrre

olid just 1960.–1970. aastad, milles osales ka Larissa Kaur.

Priimabaleriini lapselaps, siinkirjutaja tütar Viktoria (20) on usumatult sarnane oma vanaemaga. Ka Viktoria tegeleb tantsuga.

Nüüdki konsulteerib pikaajaline Rahvusoperi priimabaleriin Larissa Kaur aeg-ajalt koreograafivallas. Viimati sättis ta meie noorte iluuisutajate klassikalise koreograafiat. Palju õnne!

Max Kaur

Täna „Meedia keskpunktis“ 200. saade!

TTV eetris oleval poliitilisel vestlussaatel „Meedia keskpunktis“ on täna 200. kord vaatajate ette tulla.

Kesknädala toimetuse soovib sel puhul saatetegijatele palju jõudu!

TELLI KESKNÄDAL

Helista 617 7717 * www.tellimine.ee * tellimine@expresspost.ee

